

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.11.1991, sp. zn. 5 To 26/91, ECLI:CZ:NS:1991:5.TO.26.1991.1

Číslo: 31/1992

Právní věta: Pachatel, který jedná vůči poškozené osobě mladší než patnáct let způsobem zakládajícím znaky trestného činu pohlavního zneužívání spáchaného jinou formou než souloží a teprve během tohoto jednání se rozhodne, že jí násilím donutí k souloží s jiným pachatelem a tento záměr uskuteční, aniž by tím sledoval své pohlavní uspokojení, naplňuje znaky trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr.zák. ve vícečinném souběhu. Jednání, kterým tento pachatel naplňuje skutkovou podstatu trestného činu znásilnění, totiž nemá zároveň znaky trestného činu pohlavního zneužívání, ale pouze účastenství na tomto trestném činu formou pomoci, takže toto jednání a jednání, kterého se dopustil předtím, nejsou ani zčásti totožná a nemohou proto tvořit jeden skutek.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 15.11.1991

Spisová značka: 5 To 26/91

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Jednota skutku, Pohlavní zneužívání, Znásilnění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 241
§ 242

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 31

Pachatel, který jedná vůči poškozené osobě mladší než patnáct let způsobem zakládajícím znaky trestného činu pohlavního zneužívání spáchaného jinou formou než souloží a teprve během tohoto jednání se rozhodne, že jí násilím donutí k souloží s jiným pachatelem a tento záměr uskuteční, aniž by tím sledoval své pohlavní uspokojení, naplňuje znaky trestného činu pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. a trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve vícečinném souběhu.

Jednání, kterým tento pachatel naplňuje skutkovou podstatu trestného činu znásilnění, totiž nemá zároveň znaky trestného činu pohlavního zneužívání, ale pouze účastenství na tomto trestném činu formou pomoci, takže toto jednání a jednání, kterého se dopustil předtím, nejsou ani zčásti totožná a

nemohou proto tvořit jeden skutek.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 15. 11. 1991 sp. zn. [5 To 26/91](#))

K odvolání krajského prokurátora v Hradci Králové a mladistvého B. H. Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek krajského soudu v Hradci Králové z 26. června 1991 sp. zn. 1 T 6/91 ohledně mladistvého B. H. v celém rozsahu a jeho trestní věc vrátil krajskému soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl. Ve věci mladistvého J. Z. citovaný rozsudek zrušil ve výroku o trestu a sám mu uložil trest.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byli mladiství B. H. a J. Z., uznáni vinnými jako spolupachatelé trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., § 9 odst. 2 tr. zák. a mladistvý B. H. též trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Mladistvý B. H. byl za tyto trestné činy a dále za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., jímž byl uznán vinným rozsudkem okresního soudu v Náchodě z 2. 10. 1990 sp. zn. 3 T 82/90, odsouzen podle § 241 odst. 2 tr. zák., § 79 odst. 1 tr. zák., § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody na dva roky, pro jehož výkon byl zařazen do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé podle § 81 odst. 1 tr. zák.; zároveň byl podle § 35 odst. 2 tr. zák. zrušen výrok o trestu uloženém mladistvému B. H. v rozsudku okresního soudu v Náchodě z 2. 10. 1990 sp. zn. 3 T 82/90. Mladistvý J. Z. byl odsouzen podle § 241 odst. 2 tr. zák., § 79 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na jeden rok a šest měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 82 odst. 1 tr. zák. na tři roky.

Proti rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání krajský prokurátor v Hradci Králové a mladistvý B. H.

Krajský prokurátor podal odvolání ohledně obou obžalovaných mladistvých, a to v jejich neprospěch. Ohledně mladistvého B. H. namítl, že tento mladistvý měl být uznán vinným ještě trestným činem pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. a že mu měl být uložen nepodmíněný trest odnětí svobody ve vyšší výměře, než se stalo napadeným rozsudkem. Ohledně mladistvého J. Z. krajský prokurátor namítl, že neměl být povolen podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody a že tomuto mladistvému měl být uložen nepodmíněný trest. V závěru odvolání krajský prokurátor navrhl, aby Nejvyšší soud ČR zrušil napadený rozsudek ohledně mladistvého B. H. v celém rozsahu a ohledně mladistvého J. Z. ve výroku o trestu, aby věc mladistvého B. H. vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí, a aby mladistvému J. Z. uložil nepodmíněný trest odnětí svobody, byť při dolní hranici sazby.

Obžalovaný mladistvý B. H. své odvolání blíže nezdůvodnil.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž mohl každý z odvolatelů podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, přičemž z podnětu odvolání krajského prokurátora takto přezkoumal napadený rozsudek i předcházející řízení ohledně obou obžalovaných mladistvých, a přihlížeje přitom i k vadám, které nebyly odvoláními vytýkány, dospěl k následujícím závěrům:

Trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., § 9 odst. 2 tr. zák. se obžalovaní mladiství dopustili podle zjištění krajského soudu tím, že 27. 8. 1989 kolem 17.00 hodin na náměstí ČSA v Jaroměři, okr. Náchod, vylákali do sklepa domu č. 45 I. T. nar. 17. 9. 1974, kde ji přes její nesouhlas mladistvý B. H. obnažil na spodní polovině těla a osahával na prsou a přirození, a bezprostředně poté ji mladistvý J. Z. přes její odpor donutil k souloži, přičemž se na tomto jednání po domluvě podílel mladistvý B. H., který za pomoci R. K. nar. 16. 8. 1975, držel I. T. ruce a bránil jí zakrýváním úst v přivolání pomoci.

Ohledně mladistvého J. Z. je výrok o vině trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. b)

tr. zák. v souladu se zákonem, neboť je založen na úplných a správných skutkových zjištěních, která odpovídají provedeným důkazům, i na správném právním posouzení věci.

Ohledně mladistvého B. H. lze vzhledem k výsledkům dokazování souhlasit se zjištěním, že po domluvě s mladistvým J. Z. držel poškozené I. T. ruce, roztahoval jí nohy a zakrýval jí ústa a tím umožnil mladistvému J. Z. vykonat s poškozenou soulož i přes její odpor.

V této části zjištěného skutkového stavu krajský soud ve shodě se zákonem shledal na straně mladistvého B. H. spolupachatelství trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., § 9 odst. 2 tr. zák. Okolnost, na kterou poukazovala obhajoba mladistvého B. H. ve veřejném zasedání, totiž že poškozená podle vlastní výpovědi by nekladla odpor, pokud by s ní soulož vykonal on, je rozhodná. Tato okolnost nic nemění na skutečnosti, že podle domluvy obou mladistvých soulož s poškozenou vykonal mladistvý J. Z., že poškozená tomu kladla odpor, který byl překonán násilným jednáním obou mladistvých a R. K., a že tedy podstatou jednání mladistvého B. H. bylo to, že násilím donutil ženu mladší než patnáct let k souloži. Rozhodné není ani to, že mladistvý B. H. násilím donutil poškozenou k souloži se spoluobžalovaným mladistvým J. Z. a že sám s poškozenou soulož nevykonal.

Pochybením krajského soudu však je to, že do skutku, jehož podstatou bylo násilné donucení poškozené k souloži s mladistvým J. Z., zahrnul i tu část jednání mladistvého B. H., která záležela v tom, že poškozenou I. T. obnažil na spodní polovině těla a osahával na prsou a přirození. Tato část jednání mladistvého B. H. totiž zakládala samostatný skutek, který měl být samostatně posouzen i po právní stránce, a to především jako trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. Úvaha krajského soudu o tom, že souběh trestných činů znásilnění podle § 241 tr. zák. a pohlavního zneužívání podle § 242 tr. zák. je vyloučen, má platnost jen pro případ, že by mělo jít o jednočinný souběh uvedených trestných činů, tj. o situaci, kdy oba trestné činy by měly být spáchány jedním skutkem. Ani další úvaha krajského soudu, že jednání obžalovaného mladistvého B. H. je třeba považovat za součást jednání, které inspirovalo obžalovaného mladistvého J. Z. a přispělo k tomu, že J. Z. vykonal s poškozenou soulož, nevystihuje podstatu věci a neřeší otázku, zda ze strany mladistvého B. H. šlo o jeden skutek nebo o dva skutky. Významnou z tohoto hlediska je skutečnost, kdy vznikl úmysl vykonat s poškozenou soulož a jakým jednáním naplnil znaky trestného činu znásilnění. Provedené důkazy, jak z nich ostatně i krajský soud sám vycházel, svědčí o tom, že sám mladistvý B. H. vůbec neměl úmysl s poškozenou souložit a že mladistvý J. Z. pojal tento úmysl a dal ho najevo teprve ve stadiu, kdy mladistvý B. H. poškozenou ohmatával na prsou a přirození. To znamená, že v době, kdy obžalovaní mladiství vylákali poškozenou na místo činu a kdy mladistvý B. H. ji obnažil, začal ohmatávat a po určitou dobu ohmatával, J. Z. ještě neměl úmysl vykonat s poškozenou soulož. Proto jednání mladistvého B. H., které předcházelo vzniku uvedeného úmyslu, nesměřovalo k uskutečnění úmyslu vykonat s poškozenou soulož. Na druhé straně od okamžiku, kdy obžalovaný mladistvý J. Z. pojal a dal najevo úmysl vykonat s poškozenou soulož a kdy se oba mladiství dohodli na tom, že poškozenou k této souloži donutí násilím, mladistvý B. H. nesledoval již vlastní pohlavní uspokojení. Jednáním, kterým naplnil skutkovou podstatu trestného činu znásilnění, proto již nepokračoval v pohlavním zneužívání poškozené, pouze z hlediska naplnění znaků tohoto trestného činu mladistvému J. Z. pomáhal. Toto jednání nebylo proto ani zčásti totožné s předchozím jednáním mladistvého B. H., které záleželo v obnažení a ohmatávání poškozené.

Oba skutky mladistvého B. H. pak bylo nutno samostatně právně posoudit. V tomto ohledu lze souhlasit s tím, že druhý z uvedených skutků naplňoval znaky spolupachatelství trestného činu znásilnění podle § 9 odst. 2 tr. zák., § 241 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. První z uvedených skutků zjevně mohl být posouzen jako trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. za předpokladu, že by úmyslným zaviněním mladistvého B. H. byla zahrnuta skutečnost, že poškozená byla v době činu mladší než patnáct let (z výroku o vině trestným činem znásilnění je patrné, že krajský soud uvažoval jen o nedbalostním zavinění obžalovaného mladistvého ve vztahu k této

okolnosti). Kromě toho bylo třeba, aby se krajský soud vypořádal s otázkou, zda první z uvedených skutků nezakládá i trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. V tomto směru však bylo třeba objasnit, zda poškozená se svlékání a ohmatávání na prsou a přirození nějak bránila, jaký odpor kladla a zda mladistvý B. H. její odpor překonával násilím, (resp. pohrůžkou násilí). Z dosavadních výsledků dokazování vyplývá, že mladistvý B. H. poškozenou obnažil a ohmatával přes její nesouhlas; z toho ovšem ještě není zřejmé, že by mladistvý k tomu, aby trpěla obnažování a ohmatávání, poškozenou nutil násilím (resp. pohrůžkou násilí).